Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

liv@eduskunta.fi

Asiantuntijapyyntö 2.9.2024

Finavia Oyj:n asiantuntijalausunto – HE 80/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ilmailulain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Finavia Oyj:ltä asiantuntijalausuntoa asiassa HE 80/2024 vp Hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ilmailulain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Finavia kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu seuraavaa.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/2405 tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamisesta kestävälle lentoliikenteelle (jäljempänä asetus lentoliikenteen kestävistä polttoaineista) annettiin 18.10.2023. Asetuksella asetetaan velvoitteet kestävien lentopolttoaineiden jakelusta ja käytöstä. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/1804 vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta ja direktiivin 2014/94/EU kumoamisesta (jäljempänä jakeluinfra-asetus) annettiin 13.9.2023. Asetuksen tavoite on edistää vaihtoehtoisiin käyttövoimiin siirtymistä mahdollistamalla riittävän kattava ja laaja vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuuri teillä, satamissa ja lentoasemilla.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan ilmailulain ja uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain sekä sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamista. Lainmuutoksilla toteutettaisiin asetusta lentoliikenteen kestävistä polttoaineista ja jakeluinfra-asetuksen lentoliikennettä koskevien velvoitteiden täydentävä kansallinen sääntely.

Jakeluinfra-asetukseen liittyvät muutokset ilmailulaissa

Finavia pitää erittäin tärkeänä, että esityksellä otetaan kansallisesti käyttöön asetuksen mahdollistama lentoasemien kokoraja, jota

pienemmillä lentoasemilla sähkön syöttöä lentokoneille ns. käännön aikana ei ulkopaikoilla edellytetä. Tämä sisältyy esityksen 93§ toiseen momenttiin. Hallituksen esityksessä on oikealla tavalla kuvattu, että kokorajan asettamisella on vähäisiä päästövaikutuksia ja se myös keventää viranomaistyötä merkitykseltään pienten toimintojen valvontamenettelyn poistuessa.

Finaviaa koskien velvoite kohdistuu 31.12.2024 mennessä maasähkön tarjoamiseen Helsinki-Vantaan, Turun ja Oulun lentoasemien matkustajasiltapaikoilla. Näillä sähkönsyöttö on jo järjestetty. Vain Helsinki-Vantaan ulkopaikat tulisivat nykyisillä liikennemäärillä asetuksen piiriin 31.12.2029. Näistä valtaosassa on jo ns. maasähkökaivo. Finavia katsoo, että tällöinkään ei sähkön tarjoaminen ilman maasähkökaivoja olevilla ulkopaikoilla muutu nykyisestä tilanteesta, jossa maahuolintayritykset käyttävät omia dieselgeneraattoreitaan sähkön tuottamiseksi ja syöttämiseksi ilma-aluksiin. Finavia on tuonut myös maahuolintayrityksille vuoden 2024 alussa Helsinki-Vantaalla mahdollisuuden käyttää uusiutuvaa moottoripolttoöljyä jo aiemmin saatavilla olleen uusiutuvan dieselin lisäksi. Maahuolintayritysten uusiutuvien polttoaineiden käyttö liikuteltavissa generaattoreissa tai yhtiöiden akku/vetyvoimaiset virtalähteet varmistavat asetuksen mukaisen toiminnan ulkopaikolla.

Kaikilla Finavian lentoasemilla on jo vuosia ollut saatavilla uusiutuvaa dieseliä. Sen lisäksi vuoden 2023 alusta on Lapissa neljällä lentoasemalla ollut saatavilla uusiutuvaa moottoripolttoöljyä, ja vuoden 2025 alusta tuote on saatavilla kaikilla lentoasemilla.

Asetukseen lentoliikenteen kestävistä polttoaineista liittyvät muutokset ilmailulaissa

Asetuksessa lentoliikenteen kestävistä polttoaineista säädetään polttoainetoimittajien velvoitteista toimittaa minimimäärä kestävää lentopolttoainetta (SAF) unionin lentoasemilla (määritelmä: yli 800.000 matkustajaa) (artikla 4). Asetuksen artiklassa 15 kuvataan tätä velvoitetta koskeva joustomekanismi, joka LVM:stä saadun arvion mukaan tarkoittaa sitä, että polttoaineen toimittajilla ei ole velvoite tarjota SAF:ia kaikilla unionin lentoasemilla ennen vuotta 2035 vaan ne voivat keskittää jakelun vain osalle unionin lentoasemia.

Asetuksen artiklassa 6 lentoaseman pitäjille asetetaan velvoite ”toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta ilma-alusten käyttäjät

saavat helpommin lentopolttoaineita, jotka sisältävät tämän asetuksen mukaiset kestävien lentopolttoaineiden vähimmäisosuudet". Lisäksi artiklan 6 mukaan lentoyhtiöt voivat kannella viranomaiselle lentoaseman laiminlyönneistä. Artiklan 12 kohdassa 3 säädetään lentoaseman pitäjälle asetettavasta sakosta, mikäli se ei noudata artiklaa 6.

Hallituksen esityksessä ilmailulain 93 b§ mukaan Liikenne- ja viestintävirasto käsittelisi lentoyhtiöiden ilmoitukset. Pykälässä 151 b virasto säädettäisiin määräämään lentoaseman pitäjälle seuraamusmaksu, mikäli se "tahallaan tai huolimattomuudesta" ei toteuta tarvittavia toimenpiteitä, jotta lentoyhtiöillä on pääsy minimimäärään SAF:ia.

Finavia katsoo, että EU-asetuksen tulkinnassa on epämääräistä se, voiko lentoyhtiö kannella lentoaseman toimista SAF:n saatavuutta koskien tilanteessa, jossa joustomekanismien vuoksi polttoaineen toimittajat eivät ole toimittaneet SAF:ia kyseessä olevalle lentoasemalle. Mikäli tätä mahdollisuutta ei itse asetuksessa tai sitä koskevassa valmisteluaineistossa ole selvästi suljettu pois, Finavia edelleen edellyttää, että ilmailulain esitetyissä muutoksissa on varmistettava, että lentoasema ei joudu aiheettomasti lentoyhtiöiden ilmoitusten ja mahdollisen seuraamusmaksun kärsijäksi, mikäli polttoaineen toimittajat toimivat joustomekanismien mukaisesti, eivätkä tuo SAF:ia saataville.

Lentoasemia koskeva asetuksen kohta johtuu pääasiassa lentoasemista, joissa on lentoaseman omistama tai operoima polttoaineen jakeluputkisto. Suomessa Finavia lentoaseman pitäjänä ei ole osa lentoyhtiöiden polttoainehuoltoa. Finavia ainoastaan osoittaa ja vuokraa lentoasemilla maa-alueita polttoaineen toimittajien käyttöön. Tästäkin syystä on tärkeää, että Finavian vaatimusta ilmoitus- ja seuraamusmaksuasiassa tarkennetaan Suomen täydentävässä lainsäädännössä siten, että yhtiö välttyy mahdollisilta seuraamuksilta asiassa, johon se ei voi omalla toimivallallaan eikä liiketaloudellisesti vaikuttaa.

= = = = =

Finavialla ei ole lausuttavaa koskien esitystä laiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta.

Finavialla ei ole lausuttavaa koskien esitystä laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain uudistamiseksi.

Lisätiedot

Lisätietoja Finaviassa antaa kestävän kehityksen johtaja Kirsi Pitkäranta, puhelin 020 708 2279, kirsi.pitkaranta@finavia.fi.

FINAVIA OYJ
Tekniikka, vastuullisuus ja turvallisuus

Kirsi Pitkäranta
johtaja, kestävä kehitys

Tiedoksi

Toimitusjohtaja
Markkinointi ja viestintä
Lentoasemaverkosto
Tekniikka, vastuullisuus ja turvallisuus
Lakiasiat
Lennonvarmistuksen johtaminen

Y:\Lausunnot\FF55\Vaihtoehtoisten_polttoaineiden_infra_U53\LAKIESITYS 2024\HE_80-2024_vp\FINAVIA_5858_HE_80-2024_Ilmailulaki_polttoaineet_Finavian_asiantuntijalausunto_09092024.docx, 57 kb, 9.9.2024 9:19:00, by Kivelä Terhi